

Tot nu toe hebben we nagedacht over vragen die je kunt stellen. Maar op vragen verwacht je ook antwoorden. Daarover gaat de paragraaf 2.

BRON 3 Levensbeschouwing

Levensvragen zijn vragen over wat het allerbelangrijkste is in het leven. Zulke vragen gaan over de zin en betekenis van alles wat bestaat. Over die vragen blijf je nadenken, waarschijnlijk wel je hele leven. Je zult ook antwoorden bedenken op die vragen en een mening vormen. Zo kun je vinden dat plezier maken, belangrijker is dan je best doen op school. Je kunt geloven dat God bestaat maar je kunt ook van mening zijn dat er geen god bestaat. Je kunt van mening zijn dat ieder mens zijn eigen problemen moet oplossen maar je kunt ook vinden dat mensen elkaar moeten helpen. Je kunt wel of niet denken dat er leven is na de dood. Enzovoorts. Daarmee zijn we bij het begrip 'levensbeschouwing'. Je levensbeschouwing bestaat uit de levensvragen die je stelt en de antwoorden die je daarop geeft. Je levensbeschouwing is jouw mening over alles wat bestaat en over wat jij belangrijk vindt voor jezelf.



7

Waarin verschillen de zinnen die in blauw staan van de zinnen die in groen staan?

- De levensbeschouwing van iemand is het geheel van antwoorden op zijn of haar levensvragen.
- Een levensbeschouwing: dat zijn de antwoorden op gewone vragen die mensen in het leven stellen.
- Mening over hoe hoe jongens en meisjes met elkaar moeten omgaan, behoren tot iemands levensbeschouwing.
- Als iemand de opvatting heeft dat er geen god bestaat, heeft dat niets met levensbeschouwing te maken.

8

Bij opdracht 6a heb je een levensvraag opgeschreven. Geef nu op deze levensvraag twee verschillende antwoorden.

Antwoord 1

Antwoord 2

9

'Wat is de zin van het leven?' is een vaak gestelde levensvraag.

Hieronder staan zes antwoorden. Met welke antwoorden ben je wel en niet eens?

1. Het leven is voor mij de tijd tussen twee grote niksen: er was niets vóór mijn geboorte en er zal niets zijn na mijn dood. Van de tijd die ik heb om te leven, wil ik genieten.
2. Mijn familie en vrienden maken voor mij het leven de moeite waard.
3. God heeft een bedoeling met alles wat bestaat. Wij moeten de wereld tot iets goeds maken, dat is voor mij de zin van het leven.
4. In het bestaan hier op aarde stelt God mensen op de proef. Als we die proef goed doorstaan zullen we beloond worden in het eeuwig leven nadat we gestorven zijn.
5. Mensen moeten niet alleen goed zijn voor elkaar maar ook voor dieren en eigenlijk voor de hele natuur. Daarbij dienen we ook rekening te houden met de mensen die na ons zullen leven. Op die manier maak je echt iets van je leven, vind ik.
6. Alles in de natuur ontstaat, groeit, gaat dood en wordt opnieuw geboren. Ik denk dat ook dieren en mensen steeds opnieuw geboren worden. Ik voel dat ik een stukje van een groot geheel ben, daarin zit voor mij de zin van het leven.

| | Wel | Niet |
|----|-----|------|
| 1. | | |
| 2. | | |
| 3. | | |
| 4. | | |
| 5. | | |
| 6. | | |

a. Ik ben het eens/een beetje eens met tekst(en) nummer(s)

want

b. Ik ben het helemaal niet eens met tekst(en) nummer(s)

want

10

Hier staan drie tekeningen.

Welke van de drie laat volgens jou het beste de zin van het leven zien?



Tekening

Paragraaf 4 Vereren van de zon

Inleiding

In Nederland gelooft ongeveer de helft van de bevolking dat er een god bestaat of dat er 'iets' is, iets bovennatuurlijks. De andere helft gelooft dat er geen god bestaat. Daarin verschillen wij van oude culturen. Daar was het bestaan van een god (of goden), geesten en bovennatuurlijke krachten vanzelfsprekend.

Maar er was nog een ander verschil. Vroeger herkende men in alles wat bestond, goddelijke krachten. Ook in het zonlicht. Zonlicht moest wel een goddelijke kracht zijn want de zon zorgt voor licht en warmte waardoor alles kan leven. Zonnestrallen werden ervaren als *goddelijke* stralen. Geen wonder dat men in veel oude culturen *de zon zelf* als een god vereerde. De zon werd gezien als een machtige god die zorgt voor het leven op aarde. Door het licht en de warmte van de zon, hebben wij immers voedsel.

BRON 4 De zonnegod in enkele oude culturen

De oude Keltische beschaving: Lug

Vanaf ongeveer duizend jaar voor Christus kende een groot deel van Europa een Keltische beschaving. Kelten geloofden dat er overal in de natuur goddelijke krachten werkzaam waren. De zon was voor hen het belangrijkste natuurverschijnsel.

De belangrijkste god, Lug, bracht het licht vanuit 'de Andere Wereld' mee naar de aarde. In de eerste week van augustus vierden de Kelten het Lugnasa-feest. Dat was een oogstfeest waarin de god Lug het middelpunt was. Lug had immers door zijn licht gezorgd voor de oogst. 'Lug' betekent letterlijk: 'schitterend licht'.

De oude Egyptische beschaving: Ra

In het oude Egypte vereerde men al vanaf 2500 v.Chr. de zonnegod Ra. In oude verhalen wordt verteld dat Ra heerser over de aarde was die alles verwarmde en de gewassen liet groeien. Ra werd gedurende de hele lange geschiedenis van het Egyptische rijk vereerd. Daarbij werd hij op verschillende manieren voorgesteld. Bijvoorbeeld als een schijf (die de zon voorstelde) met een slang. Maar ook werd Ra vereerd als een god in een mensenlichaam



Apollo

met een valkenkop. Ook werd hij als dier vereerd (ram en kever bijvoorbeeld), soms als samengesteld dier.

De oude Griekse beschaving: Helios

In oude Griekse verhalen wordt verteld over de zonnegod Helios (Helios is het Griekse woord voor 'zon'). Met zijn stralende zonnewagen rijdt hij door de lucht en zorgt zo dat het licht op de aarde komt. Hij vertrekt 's morgens in het oosten om 's avonds in het westen neer te dalen. 's Nachts vaart hij dan in zijn zonneboot over de oceaan weer terug naar het oosten. Helios wordt afgebeeld in een licht gewaad en met stralen om zijn hoofd, vaak in een wagen met (letterlijk:) vurige paarden. De Romeinen namen een paar honderd jaar voor Christus deze Griekse zonnegod over en noemden hem Apollo.



Lug

11

Je ziet op deze bladzijde twee afbeeldingen van zonnegoden.

Schrijf er telkens onder om welke zonnegod het gaat en waaraan je hem/haar herkent.

Dit is de zonnegod:

Die kun je herkennen aan:

Dit is de zonnegod:

Die kun je herkennen aan:



BRON 5 De zon in het middelpunt van het heelal

Eeuwenlang ging men ervan uit dat de aarde het middelpunt van het heelal vormde en dat de zon om de aarde draaide. Dat kun je toch immers met je eigen ogen waarnemen!

Maar de sterrenkundige Copernicus (1473-1543) stelde voor ervan uit te gaan dat de *zon* in het middelpunt staat en dat dus de aarde om de zon draait.

Copernicus was christen en aanbad de zon niet als een god. Toch had de zon voor hem een heel bijzondere betekenis. Lees maar wat hij in 1543 schreef: 'In het centrum van alle dingen zetelt de zon. Er is geen betere plaats te bedenken voor de mooiste van alle tempels, die met haar stralen alles in één keer kan verlichten. Daarom noemt men de zon terecht de Lamp, de Geest, de Heerser van het heelal.'

12

Voor Copernicus was de zon niet zomaar een ster. Hij sprak vol eerbied over de zon.

a. **Schrijf de woorden op waaruit die eerbied voor de zon blijkt.**

De zon op de voorstelling hieronder heeft een gezicht.

b. **Waarom zou men de zon zo getekend hebben?**



Copernicus zegt bijna dat de zon een soort god is.

c. **Hoe komt dat denk je? Hint: zouden hedendaagse sterrenkundigen ook zo over de zon spreken als Copernicus?**

BRON 7 Verantwoordelijk en onverschillig

1. Verantwoordelijk zijn

Je mag eisen van andere mensen dat ze jou niet als een ding behandelen. Je bent immers een vrije persoon (Bron 6). Maar dat je vrij bent en je eigen keuzes mag maken, wil nog niet zeggen dat je kunt doen en laten wat je wilt. Vrijheid betekent niet dat je geen rekening hoeft te houden met anderen. Elkaar vrij laten moet samen gaan met *verantwoordelijk* zijn voor elkaar.

2. Onverschillig zijn

Ook anderen zijn vrij en moeten hun eigen leven mogen leiden (Bron 6). Maar elkaar vrij laten, wil nog niet zeggen dat je elkaar in de steek mag laten. Elkaar vrij laten is heel wat anders dan *onverschillig* zijn. Als iemand dreigt te verdrinken, *moet* je zelfs helpen. Als je dan onverschillig bent en niets onderneemt, ben je echt verkeerd bezig.

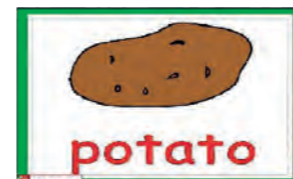
25



Vijftienjarige over de rooie wegens klusje

Afgelopen maandag is de politie in actie moeten komen nadat een vijftienjarige jongen volledig over de rooie ging omdat hij van zijn moeder de afwas moest doen. De opstandige knul werd vreselijk boos, schopte zijn moeder, gooide borden stuk en vernielde huisraad. Vervolgens sloot hij zichzelf op in zijn kamer. De politie heeft de jongen meegenomen naar het politiebureau. Daar verklaarde hij dat hij het gevoel had dat zijn moeder hem in zijn vrijheid beperkte.

Wat is er mis met het idee van 'vrijheid' dat deze jongen heeft? Raadpleeg ook bron 6.



26

Je hebt grote moeite met Engels. Je vraagt aan een klasgenoot of die jou wil helpen. Je krijgt als antwoord: 'Daar bemoei ik me niet mee, het is jouw leven en daarom het beste dat je het zelf uitzoekt.'

Heb jij het gevoel dat je klasgenoot jou vrij laat of is er iets anders aan de hand?

27

Femke en Richard hebben verkering maar ruziën de laatste tijd heel wat af:

Femke: 'Jij houdt helemaal niet van mij...'

Richard: 'Dat is wel waar, ik ben je altijd trouw want ik ga nooit om met andere meisjes.'

Femke: 'Waarom heb ik je dan zo weinig gezien in de tijd nadat mijn moeder was overleden? Toen ik het zo moeilijk had, was je er nooit!'

Richard: 'Ik had het toen heel druk met school en je verdriet moet je toch zelf verwerken.'

Richard zegt dat Femke haar verdriet toch zelf moet verwerken.

a. Vind je dat Richard daarmee Femke vrijlaat?

Richard zegt dat hij trouw is.

b. Vind jij dat ook? Wanneer zijn mensen trouw aan elkaar?

28

Geef de hokjes voor de woorden de kleur waar ze bijhoren.



- geen echte aandacht
- meeleven met elkaar
- niet inleven in een ander
- een ander vrijlaten
- vrijblijvend gedrag
- jaloezie
- de ander niet vrijlaten
- de ander vertrouwen geven
- de ander voortdurend controleren
- echt aandacht voor iemand
- de ander aan zijn lot overlaten
- de ander regels opleggen

